

Mariette Haveman, hoofdredacteur Kunstschrift ter gelegenheid van de tentoonstelling van Lily Oosterwijk in de Gudulakerk te Lochem, 25 september 2010

Welkom op deze tentoonstelling van de bomen en nog wat nadere zaken gezien en geïnterpreteerd door Lily Oosterwijk.

Ik denk dat er nogal wat mensen zijn die Lily nog niet als kunstenaar hebben leren kennen, en dat komt vooral door de bijzondere bescheidenheid waar mee zij met haar eigen kunstenaarschap naar buiten treedt. Ikzelf heb Lily als eerste leren kennen in de hoedanigheid van "nieuwe buurvrouw", een hele leuke en bijzondere, dat merkte ik meteen.

Pas een tijd later ontdekte ik dat Lily een atelier had. En daarna duurde het nog weer een tijdje voor ik, min of meer toevallig, stuitte op een schilderij dat zij had gemaakt. Dat was (als ik me niet vergis) de eerste uit de reeks bomen: het schilderij "Zomer", gemaakt in 2005.

In de daarop volgende vijf jaar heeft zij gewerkt aan de reeks gouaches die hier vandaag te zien is. Als je goed kijkt vertonen ze alle seizoenen: er zijn herfstige bomen, winterse, voorjaarsachtige en die zomerse. Ik kwam ze de afgelopen jaren af en toe tegen, op de Velhorst nummer 7 in de gang, telkens weer een nieuwe, en telkens opnieuw verrasten ze me.

Voor ik daar iets meer over zeg, eerst iets over Lily zelf.

Het eerste, meest algemene dat je over haar kunt zeggen is dat zij niet een kunstenaar is die de helft van haar leven heeft doorgebracht tussen de vier muren van haar atelier. Misschien had ze dat soms wel gewild, ze had het zeker vaker gewild, maar het kwam er niet van en daarin lijkt zij denk ik op heel veel getrouwde, vrouwelijke kunstenaars van haar generatie. Er waren grote perioden waarin andere dingen voorrang vroegen: Allereerst natuurlijk kinderen, daarnaast in haar geval ook langdurige verblijven in het buitenland. Lily heeft belangrijke jaren van haar leven doorgebracht in Afrika. Eerst in Lesotho, in de jaren zestig, drie jaar; later in Kaapstad, in de jaren negentig. In de eerste periode zijn twee van haar kinderen geboren.

Het is zeker niet zo dat de kunst in die tijd geen enkele rol speelde: in beide Afrikaanse periodes gaf ze kunstonderwijs aan kinderen, zoals ze ook in Nederland jarenlang heeft gedaan. En tussen alles door heeft ze ook zelf geschilderd en getekend. Ook in dat oudere werk is meteen al haar karakter als kunstenaar sterk voelbaar.

Het is een herkenbare wereld van menselijke figuren, bomen, heuvels en wat niet, altijd bekeken door een eigen bril, vanuit een heel persoonlijke beleving. En eigenlijk is dat karakter tot op heden niet fundamenteel veranderd. Wat het onderwerp ook is, het wordt ingekapseld en verwerkt tot het past in die heel persoonlijke belevingswereld, en in die mooie, eigen stijl van schilderen en tekenen. In de tussenliggende en volgende jaren heeft Lily ook kennis gemaakt met alle mogelijke facetten van het leven. Ik ga daar geen compleet resume van geven en dat is ook helemaal niet nodig. De kern van de zaak is: Het gaat hier om een kunstenaar die het leven tamelijk goed in de breedte en de diepte heeft leren kennen, en die ervaring ook gebruikt als voedsel voor haar kunst.

En als ik een verzamelterm zou moeten vinden voor bomengouaches die hier hangen, dan zou ik zeggen: het zijn doorleefde bomen.

Kunstenaars weten het al heel lang: Bomen doen iets met ons. Er zijn ontzettend veel getekende, geschilderde en gehoutskoolde bomen. Soms mogen ze gewoon zijn wat ze zijn, in al hun ijdele of imposante schoonheid, en dan zijn het portretten. Daar zijn ook hele mooie en ook hele oude voorbeelden van. En soms moeten ze de kolossale last van associaties dragen. Dat is zo bij de bomen van Kiefer, en Armando. Maar de bomen van Lily hebben met beide categorieën maar heel weinig gemeen.

Lily's bomen zijn privé. Ze zijn wat je kunt tegenkomen in je eigen hoofd als je woont en leeft in een bos. Het is misschien goed om op dit punt iets aan te halen dat Lily me vertelde in het gesprek dat we hadden, voorafgaand aan deze tentoonstelling. Ze zei:

"belangrijk is dat ik niet in het bos heb zitten schilderen en vooral dat het afgebeelde seizoen niet overeenkwam met de tijd dat ik die schilderde. De laatste bij voorbeeld begon ik in de zomer en ik maakte hem in de winter af. Ik wilde het onderwerp, de atmosfeer zien in mijn hoofd."

Ik woon net als Lily op de Velhorst, dus ik ken dat fenomeen van die atmosfeer zo goed, uit eigen ervaring. Bomen vergroten alles uit dat in je hoofd zit. Je kunt er niet omheen. Vrolijke dagen worden vrolijker dankzij de bomen, treurige dagen worden treuriger. Bomen kunnen je erg gelukkig maken maar dat doen ze niet per definitie. Ze kunnen ook het tegendeel doen.

Ik behoor net zo min als Lily tot de bomenfluisteraars of knuffelaars.

Van zichzelf zijn ze gewoon wat ze zijn: een wortelstelsel met een stam erboven een bladerkroon.

Maar dat is gewoon niet zoals wij ze ervaren, en ik denk dat zelfs de grootste rationalist, en bomenskundige, kijkend naar de schilderijen van Lily, niet ontkomt aan dat effect, die atmosfeer die zij zo overtuigend uit de dagelijkse werkelijkheid heeft weten te tillen. De donkere nachtbomen, de besneeuwde stammen, het herfstbos met zijn dorre blaren en het helle zomerbos: in deze landschappen is alles uitvergroot wat je toch al op je ziel had. Dat komt omdat er een heel vaardige hand achter zit, en een scherpe, gevoelige waarneming die ze heeft vertaald in verf. Dat maakt deze schilderijen zo'n belevenis om te bekijken. En ik wil u graag uitnodigen om dat nu te gaan doen.